

Genel Cerrahide Sağlık Hizmetinden Doğan Zararlar (Genel Cerrahide Tıbbi Uygulama Hataları)

Naki BULUT¹
Muhammet CAN²

Giriş

En genel anlamıyla, “Sağlık Hizmetinden Doğan Zararlar (SAHİDOZ)” kavramı, bu kitabın ana iskeletini oluşturmaktadır. “Tıbbi Uygulama Hataları (TUH)” veya “Tıbbi Malpraktis (TM)” ifadeleri, bize İngilizceden “Medical Malpraktis” (MM) kelimelerinden aktarılmıştır. Ne demek istediğimizi tam anlatamasa da ülkemizde şimdiye dek, bu alanda yayınlanan tüm kitaplar bu iki ismi kullanarak çıkarılmışlardır.

Sağlık hizmetinden doğan zararlar çok geniş bir uygulama alanını kapsadığı için sağlık hizmetinin sunulduğu yer ve çalışma koşulları, organizasyonu ve örgütlenmesinin yanında, sağlık hizmetini alanlar ve bu hizmeti sunanlar olarak bölmek de yanlış olmaz.

Tıbbın ana bölümleri arasında, temel tıp, dahili tıp ve cerrahi tıp bölümleri vardır. Bu çalışmada, cerrahi tıp bilimleri içinde 4 ana branştan biri olan Genel Cerrahi alanını üç bölümde sunmaya çalışacağız.

1. TTB Yüksek Onur Kurulu Kararları İle Genel Cerrahide Tıbbi Uygulama Hataları

Tıbbın en temel ilkelerinden biri olan “önce zarar verme”, tüm hekimlerin özellikle de cerrahi alanda çalışan hekimlerin mesleki uygulamalarında en fazla göz önünde bulundurdıkları ilkedir. Ancak tüm özen ve dikkate rağmen hastalığın tanı ve tedavi sürecinde önemli sorunlarla karşılaşmakta, hasta zarar görebilmekte, yapılan şikayetler soruşturma/yargılama konusu olabilmektedir.

Sağlık; Dünya Sağlık Örgütü tarafından “biyolojik, psikolojik ve sosyal iyilik hali” olarak tanımlanmıştır. Hastalar bozulan sağlığı düzeltmek, sağlığını korumak ve/veya geliştirmek üzere hekimlere başvurduğunda, hekimler bu amaca yönelik süreçlerde görev ve yetkilerini, yüzyıllardan beri sürekli gelişen bilgi ve beceri birikimini evrensel tıbbi değerler ve hukuk çerçevesinde kullanırlar. Bu çerçevenin dışına çıkılması durumunda,

¹ Uzm. Dr., TTB Yüksek Onur Kurulu Üyesi, Muğla Menteşe Devlet Hastanesi, nakibulut@yahoo.com

² Doç. Dr., Balıkesir Üniversitesi, Tıp Fakültesi Adli Tıp AD., balikesircan@gmail.com

lan davalar incelendi. Hastaların % 83.3'ü doğal cerrahi operasyonlar için başvurular, % 16.7'si travma vakası olmak üzere toplam 438 olgu incelendi. Cerrahi operasyon için normal poliklinik üzerinden başvurularda, safra kesesi, tiroid, apendiks, fitik ve kolorektal patolojiler sıklıkla gözlenmiştir. İncelenen tüm vakaların% 32.9'unda yanlış uygulama doğrulanırken, vakaların% 64.4'ünde tıbbi bir hata olmadığı veya yaralanmanın bir komplikasyona bağlı olduğu düşünüldü. Travmatik ve travmatik olmayan vakalarda doğrulanmış malpraktis açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark gözlenmedi. Hastalıklara göre tıbbi hata varoluş aralığında anlamlı bir farklılık gözlenmedi. Tıbbi uygulama hatalarının nedenleri ise, operasyon sırasında dikkat, özen veya yetenek eksikliği (% 32), preoperatif tanısal testlerin eksikliği veya tanı hatası (% 24) ve postoperatif bir komplikasyonun(%17) tanınmamasıdır (31).Tıbbi Uygulama Hatası olduğu iddia edilen olgularda belirlenen patolojik özellikler, ulusal ve uluslararası kılavuzlar, sözleşmeler, tıbbi prosedürler, kanıta dayalı meta analizler, bilimsel ve hakemli dergilerde yayınlanan tez ve makalelerden oluşan diğer literatür verileri ışığında hekim ve sağlık çalışanlarının uygulamalarının doğrulanması ve rekonstrüksiyonu ile birlikte analiz edilerek incelenmelidir (32).

Sonuç olarak,“Sağlık Hizmetinden Doğan Zararlar(SAHİDOZ) veya Tıbbi Uygulama Hataları (TUH)” diye tarif edilen ifadeler, kavramlar, Genel Cerrahi dahil sağlık hizmeti sunumunu gerçekleştiren hekimler ve diğer sağlık çalışanları için başka başka parametreleri de barındıran bir sürece dönüşmüştür. Sağlık kurumundaki çalışma ortamının özellikleri, sağlık ekibi üyelerinin nitelikleri, sağlık hizmetinin devamlılığı açısından sağlık kurumunda çalışanların ne tür işverene bağlı olduğu, iş güvencelerinin olup olmadığı, ge-

çici statüde çalışıp çalışmadığı, belli aralıklarla sürekli sağlık eğitimi alıp almadıkları, ortaya çıkan hizmet kusurlarını etkilediği de unutulmamalıdır.

Not: *Yaklaşık 14 yıllık Yüksek Onur Kurulu üyeliği ve hekimlik uygulamalarında tıbbi uygulama hataları konusunda tecrübe ve yetkinliğe sahip Dr.Naki BULUT ile yaptığımız bu çalışmada, meslek örgütümüz Türk Tabipleri Birliği'nin kurumsal ve bilimsel birikimine ve başkanı olan değerli hocam Prof.Dr.Şebnem Korur FİNCANCI'ya da ayrıca teşekkür etmek istiyoruz.*

Kaynaklar

1. T. Ateş, *Hekimlerin Cezai ve Hukuki Sorumlulukları*, sayfa 13, Nobel Tıp Kitabevleri, 2007
2. https://www.ttb.org.tr/mevzuat/index.php?option=com_content&task=view&id=65&Itemid=31
3. https://www.wma.net/wp-content/uploads/2021/06/Turkish-Medical-Ethics-Manual_2017.pdf
4. https://www.ttb.org.tr/mevzuat/index.php?option=com_content&view=article&id=125:tk-tablerbldl-yetmel&catid=2:ymelik&Itemid=33
5. Gürsel Ç. Yeni Yasalar Çerçevesinde hekimlerin Hukuki ve Cezai Sorumluluğu, Tıbbi Malpraktis ve Adli Raporların düzenlenmesi, sayfa 33, İstanbul, 2006)
6. H. Hancı, Malpraktis, Tıbbi Girişimler Nedeniyle hekimin Ceza ve Tazminat Sorumluluğu, sayfa 28, 2005, Ankara
7. Bilirkişilik Kanunu, Kanun Numarası : 6754 Kabul Tarihi : 3/11/2016 <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6754.pdf>
8. Harun Tuğcu, Coşkun Yorulmaz, Sermet Koç. Hekim Sorumluluğu ve Malpraktis. Birinci Basamakta Adli Tıp Kitabı. Ed. Sermet Koç, Muhammet Can. ISBN: 978-605-5867-33-1; İstanbul Tabip Odası Yayınları; 2009; 9-18.
9. N Bulut, V Ersoy, TTB ve Tabip Odalarının Tıbbi Etik ve Deontolojiyi Koruma Sorumluluğu. TTB Yayınları. 2018;33-34.
10. Arnold van de Laar. Bıçak Altında 28 Ameliyatta Cerrahi Tarihi. Çeviri: Erhan Güner, Koç Üniversitesi yayınları; 2016; Sayfa 139.
11. (https://www.ttb.org.tr/makale_goster.php?Guid=c5076a8e-9040-11ea-9b7d-6d38d16eb233)
12. (https://www.ttb.org.tr/makale_goster.php?Guid=26735564-aa69-11e7-840b-62815e579afe)
13. https://www.ttb.org.tr/makale_goster.php?Guid=26735564-aa69-11e7-840b-62815e579afe(Erişim tarihi 01.06.2021)
14. Özkaya N. 2002-2006 Yılları Arasında Adli tıp Kurumu 3. İhtisas Kurulunda Görüş Bildirilen Pediatrik

- malpraktis İddiası İçeren Kararların İncelenmesi ve Tıbbi hataların Tespiti (Yüksek Lisans tezi). İstanbul Üniversitesi 2008.
15. Yorulmaz C. İstanbul Tabip Odasına Yansıyan Hekim Hatası İddiası bulunan Olguların Adli tıbbi açıdan İrdelenmesi. (Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü. 2005.
 16. Üzüm İ. Özdemir E, Melez İE, Melez DO, Akçakaya A. Ölümle Sonuçlanan Acil ve Elektif Genel Cerrahi Olgularında Tıbbi Uygulama hatasının Değerlendirilmesi. *Ulusal Travma Acil Cerrahi dergisi*. 2016;22(4):365-73. Doi:10.5505/tjtes.2015.26543.
 17. Gürbeden B. 2010-2014 Yılları Arasında Tıbbi Uygulama Hatası İddiası ile Adli Tıp Kurumu İzmir Grup Başkanlığında Otopsi Yapılan Olguların Değerlendirilmesi. (Uzmanlık Tezi). İzmir, Dokuz Eylül Üniversitesi; 2016.
 18. Nguyen N, Champion JK, Ponce J, et al. A review of unmet needs in obesity management. *Obes Surg* 2012;22:956–66.
 19. World Health Organization. Obesity and overweight-fact sheet No. 311. Available at: <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs311/en/index.html>. Accessed July 9, 2012.
 20. Wang Y, Beydoun MA. The obesity epidemic in the United States: gender, age, socioeconomic, racial/ethnic, and geographic characteristics: a systematic review and meta-regression analysis. *Epidemiol Rev* 2007;29:6–28.
 21. Cynthia E. Weber, M.D., Lindsay J. Talbot, M.D., Justin M. Geller, J.D., Marissa C. Kuo, Philip Y. Wai, M.D., Paul C. Kuo, M.D., M.B.A. Comparing 20 years of national general surgery malpractice claims data: obesity versus morbid obesity. *The American Journal of Surgery*.(2013):205; 293-97.
 22. Daniel Cottam, Jeffrey Lord, Ramsey M. Dallal, Bruce Wolfe, Kelvin Higa, Kathleen McCauley, Philip Schauer. Medicolegal analysis of 100 malpractice claims against bariatric surgeons. *Surgery for Obesity and Related Diseases* 3 (2007) 60 –7.
 23. National Academies of Sciences, Engineering and Medicine. *Improving Diagnosis in Health Care*. Washington, DC: National Academies Press; 2015 (cited 25 July 2019). Available from: <https://www.nap.edu/read/21794>. <https://doi.org/10.1016/j.hjdsi.2015.09.004> PMID: 27637830
 24. Kohn LT, Corrigan JM, Donaldson MS, editors. *To err is human: Building a safer health system*. Washington, DC: National Academies Press; 1999.
 25. Gupta A, Snyder A, Kachalia A, Flanders S, Saint S, Chopra V. Malpractice claims related to diagnostic errors in the hospital. *BMJ Qual Saf*. 2018; 27:53–60.
 26. Tehrani AS, Lee H, Mathews SC, Shore A, Makary MA, Pronovost PJ, et al. 25-year summary of US malpractice claims for diagnostic errors 1986–2010: an analysis from the National Practitioner Data Bank. *BMJ Qual Saf* 2013; 22(8):672–80. <https://doi.org/10.1136/bmjqs-2012-001550> PMID: 23610443
 27. Singh H, Meyer AN, Thomas EJ. The frequency of diagnostic errors in outpatient care: estimations from three large observational studies involving US adult populations. *BMJ Qual Saf*. 2014; 23:727–31. <https://doi.org/10.1136/bmjqs-2013-002627> PMID: 24742777
 28. Takashi WatariID, Yasuharu TokudaID, Shohei Mitsubashi, Kazuya OtukiID, Kaori KonoID, Nobuhiro Nagai, Kazumichi Onigata, Hideyuki Kanda. Factors and impact of physicians' diagnostic errors in malpractice claims in Japan. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0237145> August 3, 2020;1-12.
 29. Brittany L. Murphy, Mohamed D. Ray-Zack, Pooja N. Reddy, Asad J. Choudhry, Martin D. Zielinski, Elizabeth B. Habermann, Louis E. Jakub Jr., Kathleen R. Brandt and James W. Jakub. Breast Cancer Litigation in the 21st Century. *Ann Surg Oncol* (2018) 25:2939–2947 <https://doi.org/10.1245/s10434-018-6579-2>.
 30. R. Varley, C. Lo, B. Alkhafaf. Litigation claims following laparoscopic and open inguinal hernia repairs. *Hernia* (2020) 24:1113–1120 <https://doi.org/10.1007/s10029-020-02173-y>.
 31. Hüseyin Eş, Yusuf Özer, Zafer Liman, Ahmet Necati Şanlı. General surgery malpractice claims in Turkey. *Rom J Leg Med* (25) 272-278 (2017) DOI: 10.4323/rjlm.2017.272
 32. Erdem Özkara, Halis Dokgöz. *Tıbbi Uygulama Hataları. Adli Tıp ve Adli Bilimler Kitabı*. Editör: Halis Dokgöz. Akademisyen Kitapevi, Ankara, ISBN: 978-605-258-444-6; 1.Baskı; 2019;71-90.